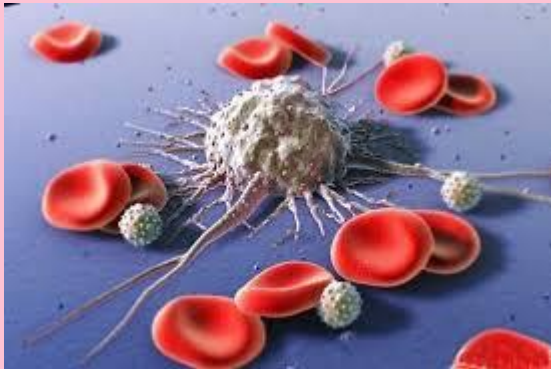

مرکز آموزشی درمانی حضرت ولی عصر (عج)

خودمراقبتی در سرطان خون (لوسمی)

واحد آموزش دفتر پرستاری

۱۴۰۳

در صورت مواجه شدن با موارد ذیل با پزشک تماس
بگیرید

- درد قفسه سینه
- تنگی نفس هنگام استراحت
- احساس سرگیجه یا ضعف
- گیجی و عدم تمرکز
- برای بیش از ۴۲ ساعت قادر به خارج شدن از تخت
نباشید
- وجود خون در مدفوع
- استفراغ قرمز روشن یا قهوه ای تیره

۸. سن - در میان بزرگسالان، استعداد ابتلا به لوسمی با
افزایش سن ارتباط مستقیم دارد. افراد بالای ۵۵ سال باید
بیشتر مراقب علائم هشدار دهنده این بیماری باشند.

راههای تشخیص سرطان خون

۱. معاینات فیزیکی: شناسایی نشانه‌های فیزیکی و جسمی
سرطان مثل رنگ پریدگی ناشی از کم خونی، و ورم
غده‌های لنفاوی، کبد یا طحال
۲. آزمایش خون: شمارش تعداد گلبول‌های سفید یا
پلاکت‌های خون
۳. نمونه گیری از مغزاستخوان
۴. عکس برداری و سنوگرافی

درمان

به علت بکارگیری داروهای ضدسرطان جدید بقای بیماران
سرطان خونی در چند سال گذشته افزایش داشته‌است. این
داروها منجر به فروکش کردن نشانه‌ها می‌شود و جریان
درمان بیماری بدتر نمی‌شود و حتی بیماران تا اندازه‌ای
درمان می‌شوند. درمان لوسمی بستگی به نوع لوسمی،
وضعیت بیماری در شروع درمان، سن، سلامت عمومی و
چگونگی واکنش بیمار به نوع درمان دارد. برای درمان
سرطان خون از روشهای زیر استفاده می‌شود:

۱. شیمی درمانی
۲. پرتو درمانی
۳. پیوند مغز استخوان و پیوند سلول‌های بنیادی

تعریف سرطان خون :

سرطان خون یا لوسمی (لوکمی) ریشه در زبان لاتین به معنای خون سفید دارد در بیماری سرطان خون، مغز استخوان مقدار بسیار زیادی از سلولهای سفید خون غیرعادی تولید می‌کند. این سلولها با سلولهای خون نرمال و عادی متفاوت هستند و درست عمل نمی‌کنند. در نتیجه، تولید سلولهای سفید خون طبیعی را متوقف کرده و توانایی فرد را در مقابله با بیماری‌ها از بین می‌برند. سلولهای لوکمی همچنین بر تولید سایر انواع سلولهای خونی که توسط مغز استخوان ساخته می‌شود از جمله گلوبولهای قرمز خون که اکسیژن را به بافت‌های بدن می‌رسانند، و همچنین پلاکت‌های خونی که از لخته شدن خون جلوگیری می‌کنند، نیز فشار می‌آورد. سرطان خون یکی از چهار سرطان شایع کودکان است

انواع سرطان خون

سرطان خون براساس طیف، شدت و سرعت پیشرفت روند بیماری به دو دسته حاد و مزمن تعریف می‌شود :

۱- لوسمی حاد، رشد سریع همراه با تعداد زیادی گلبولهای سفید نارس است و مدت فاصله زمانی بین شروع بیماری و گسترش دامنه آن بسیار کوتاه است.

۲- لوسمی مزمن، رشد آهسته همراه با تعداد بیشتری سلولهای های سرطانی بالغ است و مدت فاصله زمانی بین شروع بیماری و گسترش دامنه آن طولانی تری است. لوسمی نیز با توجه به نوع سلولهای های موجود در بافت مغز استخوان که دچار سرطان شده است تعریف می‌شود و اشکال مختلفی از این نوع سرطان وجود دارد که هر کدام نشانه‌ها و عوارض خاص خود را دارند.

خون و انواع سلوسهای خونی

خون از مایع لزجی به نام پلاسما و سلولهای های شناور آن که توسط مغز استخوان تولید می‌شود تشکیل شده است. مغز استخوان ماده ای نرم و اسفنجی شکل است که داخل استخوانها یافت می‌شود. این ماده حاوی سلولهای های است که سلولهای های مادر یا سلول پایه نامیده می‌شود و وظیفه آنها تولید سلولهای های خونی است.

سه نوع یاخته خونی وجود دارد :

۱- گلبولهای سفید که مسئولیت دفاع از بدن را در مقابل عوامل خارجی عهده دار هستند.

۲- گلبولهای قرمز خون که اکسیژن را به بافتها حمل کرده و فرآورده های زائد را از اندامها و بافتها جمع آوری می‌کنند.

۳- پلاکتها که وظیفه انعقاد خون و جلوگیری از خونریزی را بر عهده دارند

علائم هشدار دهنده سرطان خون:

۱. تورم و خونریزی لثه ها و خونریزی مکرر بینی
۲. تظاهر لکه‌های قرمز دانه اناری زیرجلدی پوست
۳. ضعف و لاغری و احساس خستگی مفرط
۴. احساس سیری و بی‌اشنهایی و خواب‌آلودگی
۵. دردهای استخوان و مفاصل
۶. تب و لرز و نشانه های شبیه سرماخوردگی
۷. تنگی نفس در اثر فعالیت
۸. لخته یا منعقد نشدن خون در پی ایجاد زخم یا بریدگی
۹. عفونتهای مکرر و عود آنها
۱۰. تورم و بزرگی حجم غده های لنفادی، طحال و کبد و کم خونی

علاوه بر نشانه های فوق ممکن است عوارضی در بیمار ظاهر شود که به اجتماع یاخته ها و سرایت سرطان به اندامهای دیگر بدن مربوط باشد. در چنین مواردی بیمار از سردرد، حالت تهوع و استفراغ، کاهش سطح هوشیاری، تشنج، عدم حفظ تعادل، تورم در ناحیه گردن و صورت شکایت می‌کند.

علل زمینه ساز سرطان خون

بیماری سرطان خون توسط متغیرهای ناشناخته و مستقل متعددی موجب تغییرات سلولها شده و منجر به تداخل در سیستم تکثیر سلولهای مغز استخوان می‌شود. عامل مستعد و پیش‌تاز در تظاهر سرطان خون مانند هر سرطان دیگری به هم خوردن نظم تقسیم سلولی است. تحقیقات روند بدخیمی بیماری سرطان خون را به این عوامل ارتباط می‌دهند:

۱. جنس- لوسمی در مردان بیشتر تظاهر می‌کند
۲. سابقه قبلی ابتلا به برخی از بیماری های خونی و یا سابقه قبلی ابتلا به سرطان
۳. عوامل ژنتیکی و استعداد میزبان: عوامل ژنتیکی از جمله نقایصی در کروموزوم‌ها و انتقال ژن معیوب
۴. تشعشع- افرادی که در معرض تابش تشعشعات هسته ای و سرطانزا قرار گرفته اند
۵. اعتیاد به دخانیات
۶. آلاینده های موجود در هوای محیط زیست و محل کار (مواد یونیزه ، مواد صنعتی و شیمیایی سمی مانند بنزین ومشتقات آن)
۷. نارسایی مکانیسم ایمنی طبیعی بدن